

PREGOVOR

Rak je povsod po svetu vse pomembnejši javnozdravstveni problem. Podobno kot v drugih evropskih državah je tudi v Sloveniji na drugem mestu med vzroki smrti. Večina rakov je posledica nezdravega načina življenja in okolja. Ocenjujejo, da je 40 % vseh smrti za rakom mogoče preprečiti. V to skupino rakavih bolezni sodijo tudi tiste, ki so posledica okužb in jim je posvečen letošnji seminar, ki ga Zveza slovenskih društev za boj proti raku že sedemnajstič prireja v spomin dr. Dušanu Reji.

Zveza slovenskih društev za boj proti raku je z 11 regijskimi društvi med nevladnimi organizacijami najpomembnejši nosilec preventive na področju raka. Ustanovljena je bila aprila 1970, da bi osveščala slovensko laično javnost o pomenu in smiselnosti primarne in sekundarne preventive raka ter pomagala strokovnjakom v zdravstvu pridobivati novo znanje s teh področij. Osmega marca 2000 je združenje skupaj z Ministrstvom za zdravje, Ministrstvom za šolstvo in šport, Zavodom RS za šolstvo, Onkološkim inštitutom, Inštitutom za varovanje zdravja in Rdečim križem sprejelo drugi 10-letni program »Slovenija proti raku 2000–2010«, katerega osnova je širjenje in udejanjanje priporočil Evropskega kodeksa proti raku.

Pri osveščanju laične javnosti imajo zelo pomembno vlogo vsi zdravstveni delavci na primarni ravni zdravstvenega varstva in v šolstvu. Zato si Zveza že več let prizadeva s pomočjo vrhunskih strokovnjakov dodatno poučiti vse večje število družinskih zdravnikov, zdravstvenih delavcev in učiteljev zdravstvene vzgoje o možnostih primarne in sekundarne preventive raka in jih usposobiti, da to znanje predajajo laični javnosti.

Zboleznost za rakom bi glede na ocene Svetovne zdravstvene organizacije in Mednarodne zveze proti raku (UICC) lahko zmanjšali z upoštevanjem Svetovne deklaracije in Evropskega kodeksa proti raku. Dodatno podporo tem prizadevanjem v Evropi ponuja nedavno ustanovljeno Evropsko partnerstvo proti raku za obdobje 2009–2013, ki ga je Evropska komisija slovesno razglasila septembra 2009. Tem prizadevanjem za celovito obvladovanje raka se pridružuje tudi naša organizacija.

Po podatkih Registra raka RS v naši državi zadnjih letih zbolijo za rakom že več kot 11.000 slovenskih državljanek in državljanov, umre pa okrog 5.000. Življenjska doba prebivalstva se veča, poleg tega pa se številnejša povojna generacija bliža letom, v katerih so rakave bolezni pogostejše, zato je pričakovati, da bo breme te bolezni pri nas vse večje. Zveza si z regijskimi društvi za boj proti raku prizadeva za to, da nobeden od naših državljanov

ne bi rekel, da ni vedel, kaj lahko naredi, da si zmanjša ogroženost s to boleznijo ali jo vsaj čim prej odkrije.

Preventiva raka sloni na 11 nasvetih Evropskega kodeksa proti raku. Z nekaženjem, le z zmernim uživanjem alkohola, zdravo hrano, vse večjo telesno dejavnostjo, vzdrževanjem normalne teže, zmernim sončenjem in zmanjšanjem izpostavljenosti karcinogenom v delovnem in bivalnem okolju, s sodelovanjem v vseh treh presejalnih programih, za raka dojke, raka debelega črevesa in danke in za raka materničnega vratu ter s cepljenjem proti hepatitisu B bi lahko zmanjšali zbolewnost za 30 in umrljivost za rakom tudi do 40 odstotkov.

Udeležencem seminarja in bralcem zbornika želimo tokrat dati čim več vedenja o vlogi okužb pri nastanku nekaterih rakavih bolezni, da bodo lahko – oboroženi z novim znanjem – še učinkovitejše varovali svoje zdravje in zdravje vseh, ki jim bodo novo pridobljeno znanje predajali.

Zveza slovenskih društev za boj proti raku se zahvaljuje vsem predavateljem in sponzorjem, ki so sodelovali pri pripravi in izvedbi 17. Rejevega seminarja, ter vsem, ki ste se ga udeležili.

Prof. dr. Borut Štabuc, dr. med.

Izr. prof. dr. Maja Primic-Žakelj, dr. med.